

Ба Шурои диссертатсионии 6D.KOA-063-и назди
Донишгоҳи байналмилалии сайёҳӣ ва соҳибкории
Тоҷикистон. 734065, Ҷумҳурии Тоҷикистон, ш.
Душанбе, хиёбони Борбад, 48/5

ТАҚРИЗ

ба автореферати диссертатсияи Азизӣ Муътабар Гулмаҳмад
дар мавзӯи: «Ташаккул ва рушди инфрасохтори фаъолияти
соҳибкорӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон», барои дарёфти
дараҷаи илмӣ номзади илмҳои иқтисодӣ аз рӯи ихтисоси

5.2. – Иқтисодиёт (5.2.13. – Иқтисодиёти соҳибкорӣ)

пешниҳод карда шудааст.

Унвонҷӯ Азизӣ М.Г. дар автореферат доир ба масъалаҳои таҳқиқи
ташаккул ва рушди инфрасохтори фаъолияти соҳибкорӣ муайянгардида,
объекту предмет, фарзия, асосҳои назариявӣю методологӣ, усулҳо ва пойгоҳи
иттилоотии таҳқиқот шарҳ додааст. Ҳамчунин нағзҳои илмӣ ва нуқтаҳои ба
ҳимоя пешниҳодшаванда, аз ҷумла тақмили мафҳум ва тақнифи унсурҳои
инфрасохтори соҳибкорӣ, арзёбии вазъи таъминоти инфрасохторӣ, механизми
институтсионалию тақкилии идоракунии рушди он, имкониятҳои шарикӣ
давлат ва баҳши хусусӣ ва самтҳои тақмили инфрасохтори рақамӣ пешниҳод
гардидаанд. Аҳамияти назариявӣю амалии натиҷаҳо, дараҷаи эътимоднокии
онҳо, мутобиқати диссертатсия ба шиносномаи ихтисос, саҳми шахсии
довталаб, тақвиби натиҷаҳо, интишорот, инчунин сохтор ва ҳаҷми
диссертатсия низ тақсиф карда шудаанд.

Автореферати диссертатсияи пешниҳоднамудаи Азизӣ М.Г. ба
масъалаи муҳим баҳшида шуда, барои Ҷумҳурии Тоҷикистон масъалаи
мазкур бо ҳадафҳои саноатикунории босуръат, рушди истеҳсолоти
рақобатпазир, густариши содирот, ҷалби сармоягузорӣ, рақамикунории
иқтисод ва таъмини шуғли маҳсулноқ алоқаманд мебошад. Тақбиқи ин
ҳадафҳо аз сатҳи дастрасии субъектҳои соҳибкорӣ ба инфрасохтори муосир
вобаста аст. Нобаробарии ҳудудӣ, маҳдуд будани маблағгузори

дарозмуддат, заифии робитаи илм бо истехсолот ва фарқияти сатҳи дастрасии рақамӣ самаранокии тадбирҳои дастгириро коҳиш медиҳанд.

Ба андешаи муаллиф, инфрасохтори фаъолияти соҳибкорӣ низоми бисёрзинагӣ, динамикӣ ва ба ҳам алоқаманди ниҳодҳо, объектҳо, захираҳо, хизматрасониҳо ва шабакаҳои анъанавию рақамӣ мебошад, ки тавассути коҳиш додани хароҷот ва хавф, таъмини дастрасӣ ба имкониятҳо ва ҳамохангсозии муносибатҳои иштирокчиён барои таъсис, фаъолияти устувор ва рушди субъектҳои соҳибкорӣ шароит фароҳам меорад. Ҳамзамон, таҳаввули мазмуни инфрасохтори соҳибкорӣ ба чор марҳилаи ба ҳам алоқаманд – моддию техникӣ, бозорӣ, инноватсионӣ ва рақамӣ чудо карда шудааст.

Ҷ кайд намудааст, ки нақши инфрасохтор тавассути вазифаҳои захиравӣ, муомилотӣ, инноватсионӣ ва иҷтимоӣ асоснок карда шудааст. Инфрасохтори муштарак ба субъектҳои навтаъсис имкон медиҳад, ки хизматрасониҳои ҳуқуқӣ, маркетингӣ, логистикӣ, озмоишгоҳӣ ва машваратиро бидуни таъсиси воҳидҳои мустақил дастрас намоянд. Фаъолияти биржаҳо, платформаҳои савдо, марказҳои хизматрасонӣ ва низоми судӣ хароҷоти ҷустуҷӯи иттилоот, интиҳоби шарик, таҳияи шартнома ва ҳалли баҳсҳоро коҳиш медиҳад. Инфрасохтори инноватсионӣ бошад, илм, технология, сармоя ва истехсолотро пайваست намуда, барои тиҷоратикунонии дониш шароит фароҳам меорад. Робитаи инфрасохтор бо соҳибкорӣ дучониба буда, фаъолияти субъектҳои муваффақ низ ба ташаккули шабака ва хизматрасониҳои нави инфрасохторӣ мусоидат менамояд.

Мусаллам аст, ки дар шароити имрӯзаи Ҷумҳурии Тоҷикистон истифодабарии таҷрибаи хориҷӣ аз рӯйи қобилияти воқеии инфрасохтор барои коҳиш додани хароҷоту хавфи соҳибкор ва осон намудани дастрасӣ ба сармоя, дониш, технология, хизматрасонӣ ва бозор арзёбӣ гардидааст. Таҳлили муқоисавӣ нишон дод, ки дар кишварҳои пешрафтаи Аврупо мувозинати ниҳодҳо, интиқоли дониш, заминаи моддӣ ва хизматрасонии

касбӣ, дар ИМА ва Канада бозори рақобатпазир ва шабакаи хусусии хизматрасонӣ, дар Чин ҳамоҳангии сиёсати давлатӣ ва инфрасохтори тиҷоратию касбӣ, дар Кореяи Ҷанубӣ робитаи корхонаҳои калон бо барномаҳои давлатӣ ва дар Русия ва Беларус ҳамоҳангсозии унсурҳо ва инфрасохтори ҳамгироӣ нақши асосӣ доранд.

Дар автореферати унвонҷӯ Азизӣ М.Г. муаммоҳои муосири рушди иқтисодиёт, ҳамчунин имкониятҳои инфрасохтори соҳибкорӣ аз рӯйи динамикаи унсурҳои энергетикӣ, нақлиётӣ, молиявӣ, иттилоотӣ ва рақамӣ баҳогузорӣ гардидаанд. Дар солҳои 2019-2024 истеҳсоли нерӯи барқ 8,5 фоиз, роҳҳои истифодаи умум 16,2 % ва ҳаҷми боркашонӣ 57,4 фоиз афзудааст. Шумораи истифодабарандагони интернет аз 3,22 то 4,70 млн нафар ё 46,3 % зиёд гардида, ҳисоббаробаркунииҳои ғайринақдӣ 10,3 маротиба афзоиш ёфтаанд. Ҳаҷми қарзҳои ба соҳибкорон додашуда аз 4 186,2 то 15 696,8 млн сомонӣ баробар гардида, тақрибан 3,8 маротиба зиёд шудааст, вале шумораи ташкилотҳои қарзӣ аз 123 то 65 адад коҳиш ёфтааст. Ин тағйирот вусъатёбии имкониятҳои рақамӣ, боркашонӣ ва маблағгузорию дар баробари нобаробарии рушди зернизоми инъикос менамояд.

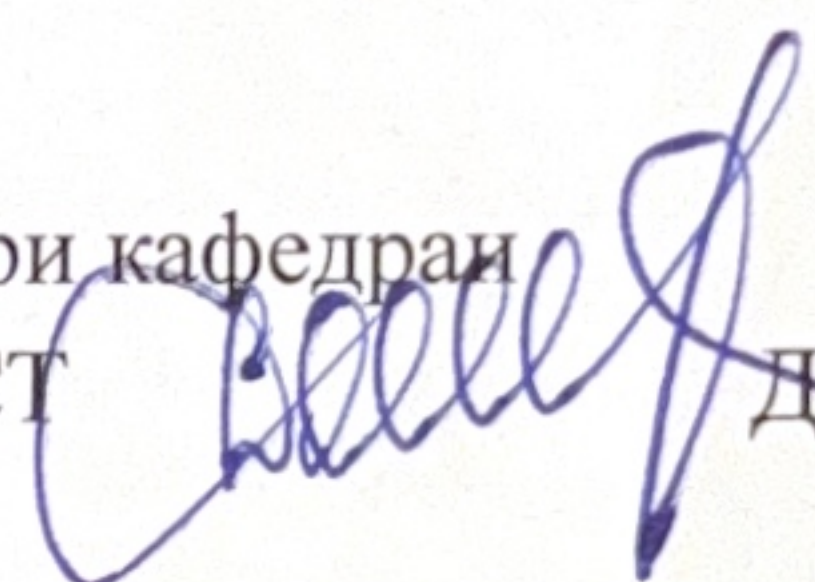
Дар асоси ҷамъоварӣ ва таҳлилу баррасии маводҳои илмӣ зиёди ватанию хориҷӣ ба муаллифи автореферат муяссар гардидааст ва дар тадқиқот нишон додааст, ки механизми институтсионалию ташкилии идоракунии рушди инфрасохтори фаъолияти соҳибкориро ҳамчун низоми мақсадноки қоидаҳо, субъектҳо, ваколатҳо, робитаҳои амудию уфуқӣ, стандартҳои хизматрасонӣ, ҳавасмандгардонӣ ва назорат муайян менамояд. Механизм бояд мутобиқати пешниҳоди хизматрасониҳоро ба талаботи соҳибкорон дар сатҳҳои микро, мезо ва макро таъмин намуда, хароҷот, хавф ва вақти анҷом додани муомилотро коҳиш диҳад.

Новобаста аз мавҷуд будани арзиши баландӣ илмӣ, дар диссертатсия чунин норасоӣҳо мушоҳида гардид:

1. Хуб мешуд, агар муаллиф дар таҳқиқоти илмӣ саҳми намуди асосии соҳибкориро таҳқиқ намуда хулосабардорӣ менамуд.

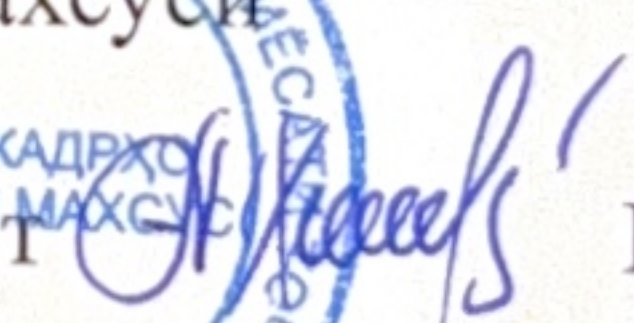
2. Дар автореферат унвонҷӯ саҳми сармоягузории хориҷиро дар рушди инфрасохтори соҳибкорӣ Ҷумҳурии Тоҷикистон наовардааст. Мумкин дар диссертатсия бошад.

Камбудиҳои мушоҳида гардида, дар маҷмӯъ сатҳи баланди илмӣ диссертатсияро паст намекунад. Маводҳои илмӣ нашршуда ва автореферати таҳия гардида, шаҳодат медиҳанд, ки мавзӯи илмӣ хуб таҳқиқ гардида, диссертатсия кори ба итмомрасида маҳсуб меёбад. Ҳамаи инҳо ба талаботи бандҳои 31, 32, 33-и Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021, № 267 (Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 26 июни соли 2023, № 295) тасдиқ гардидааст, ҷавобгӯ буда, унвонҷӯ Азизӣ М.Г. сазовори дараҷаи илмӣ номзади илмҳои иқтисодӣ аз рӯйи ихтисоси 5.2. – Иқтисодиёт (5.2.13. – Иқтисодиёти соҳибкорӣ) мебошад.

Муқарриз, д.и.и., профессор, мудир кафедраи
баҳисобгирии бухгалтерии ДДХБСТ Дадоматов Д.Н.

Суроғай: 735700, Ҷумҳурии Тоҷикистон, вилояти Суғд, шаҳри Хучанд,
к. Хебитат, хонаи 5. Телефон: (+992) 928566665, E-mail: dalerdn@mail.ru

Имзои д.и.и., профессор Дадоматов Далерҷон Нишонбоевич-ро тасдиқ
менамоям:

Сардори раёсати кадрҳо ва корҳои махсуси
Донишгоҳи давлатии ҳуқуқ, бизнес
ва сиёсати Тоҷикистон, н.и.х., дотсент Бобоев А.Ҳ.

Суроғай донишгоҳ: 735700, Ҷумҳурии Тоҷикистон, вилояти Суғд,
шаҳри Хучанд, мкр-н 17., хонаи 1., Телефон: (+992) 83422 2 38 11, E-mail:
tsulbp@rambler.ru

« _____ » _____ соли 2026